

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

RISKIT JA RISKIENHALLINTA

RISKIENHALLINNAN YLEISET PERIAATTEET

Yleistä

Riskienhallinnalla tarkoitetaan liiketoiminnasta aiheutuvien ja liiketoimintaan olennaisesti liittyvien riskien tunnistamista, arviointia, rajoittamista ja valvontaa. Riskienhallinnan järjestämisestä kokonaisvastuu on yhtiön hallituksella.

Hallitus määrittää yhtiön eri toimintojen riskienhallinnan tavoitteet, riskinoton rajat, vastuut, mittarit ja valvontaperiaatteet. Hallitus seuraa säännöllisesti riskienhallinnan tilaa ja keskeisten riskien kehitystä.

Sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan liittyvät eri tahojen vastuut ja velvollisuudet on dokumentoitu. Sisäinen tarkastus tukee Turvan johtoa ja hallitusta riskienhallinnan ja valvonnan toteuttamisessa ja kehittämisessä. Turva ostaa sisäisen tarkastuksen palvelut Tapiola-ryhmältä.

Riskienhallinnasta kokonaisuutena vastaa Turvan organisaatiossa toimitusjohtaja. Riskienhallintasuunnitelman hyväksyy yhtiön hallitus.

Strategiset ja muut riskit

Turvan riskienhallinta tähtää yhtiön vakavaraisuuden ja kannattavuuden turvaamiseen, riskien varhaiseen tunnistamiseen ja niiden hallintaan. Turvassa käsitellään erikseen strategisia riskejä ja erikseen muita riskejä.

Hallitus tarkastelee vuosittain Turvan strategiaa ja Turvan strategisia riskejä ja tekee niihin tarvittavat muutokset. Strategian ja strategisten riskien käsittely tapahtuu erillisessä strategiakokouksessa. Riskeille arvioidaan asteikon 1-5 mukaan toteutumisen todennäköisyys ja saman arvosteluasteikon mukaan toteutumisen vaikutus. Näiden lukujen tulo osoittaa riskin kokonaismerkityksen. Mikäli jokin riski ylittää tietyn pisterajan, sen katsotaan vaativan välittömiä toimenpiteitä ja sen riskin suhteen laaditaan yksilöity hallintasuunnitelma.

Muut riskit kartoitetaan vuosittain laadittaessa seuraavan vuoden budjettia ja toimintasuunnitelmaa. Niistä laaditaan yksilöity erillinen riskienhallintasuunnitelma.

VAKUUTUSMAKSUTULON SEKÄ VAKUUTUSTEKNISEN VASTUUVELAN RISKIENHALLINTA

Riskien määrittely ja riskienhallintastrategiat

Yhtiötasolla toiminnan keskeisimmät riskit liittyvät

- vakuutus tuotteiden ja vakuutuslajien hinnoitteluun,
- jälleenvakuutus suojiin sekä
- vakuustekniseen vastuuelkaan.

Vakuusteknisen vastuuelan keskeisimmät riskit ovat korvausvastuun riittävyys sekä toimintaympäristön yleiset riskit kuten inflaatio, korkotason vaihtelu sekä kuolleisuudessa tapahtuvat muutokset.

Hinnoitteluriskillä tarkoitetaan vakuutusmaksujen kattavuutta suhteessa vakuutus sopimuksista aiheutuviin korvaussuorituksiin ja liikekuluihin. Tärkeimmät hinnoitteluriskit liittyvät käytettyjen tariffimallien riskimaksujen riittävyyteen sekä kannattavuuden ja vahinkojen seurannan prosesseihin sekä niiden huomioon ottamiseen vakuutusten hinnoittelussa ja vastuunvalinnassa.

Jälleenvakuutus suojiin liittyvät riskit koskevat suurten yksittäisten riskikohteiden vakuuttamisessa noudatettavia periaatteita. Lisäksi kumulatiiviset vahingot ja EML-arvioihin (Estimated Maximum Loss) liittyvät arviointivirheet voivat toteutuessaan olla huomattavan vahingollisia.

Jälleenvakuutus suojiin liittyvää riskiä hallitaan Turvan hallituksen määrittämien periaatteiden mukaan. Jälleenvakuutuksesta tuotetaan säännöllisin väliajoin sopimuskohtaiset analyysit kunkin vakuutusluokan jälleenvakuutuksen toteutumisen seuraamiseksi.

Korvausvastuun keskeisimmät yleiset riskit ovat inflaatio, korkotason vaihtelu sekä kuolleisuudessa tapahtuvat muutokset. Inflaatoriski liittyy kassavirralltaan pitkäkestoihin vahinkoihin. Tällaisia ovat erityisesti lakisääteisten vakuutuslajien eläkemuoitoiset korvaukset ja sairaanhoitoon ja kuntoutukseen liittyvät korvaukset.

Korkotason vaihtelusta aiheutuva riski liittyy eläkemuoitoisiin korvauksiin. Korvausvastuuta laskettaessa näistä aiheutuvat pitkäkestoiset kassavirrat diskontataan laskuperustekorolla. Yhtiötasolla riski toteutuu, mikäli tulevaisuudessa ei saada vähintään perustekorona mukaista tuottoa diskontattua vastuuelkaa kattavalle omaisuudelle.

Kuolevuusriski tarkoittaa korvausmenon arviointiin liittyvää epävarmuutta, joka johtuu tulevan kuolevuuskehityksen arvioinnin epävarmuudesta. Kuolevuusriski koskee lähinnä lakisääteisen tapaturma-, liikenne- ja potilasvakuutuksen vastuuelkaan sisältyvien eläkemuoitoisten korvausten pääoma-arvoista muodostuvaa eläkevastuuta. Nämä eläkevastuut ovat pääosin elinikäisiä. Eläkevastuiden kuolevuusriski realisoituu, jos kuolevuus osoittautuukin tulevina vuosina oletettua alhaisemmaksi, jolloin eläkkeitä joudutaan maksamaan oletettua pitempään.

Vakuutusteknisen vastuvelan riittävyysriski liittyy erityisesti vakuutuslajeihin, joiden lopullisten korvausten selviäminen kestää useita vuosia. Tällaisia ovat erityisesti henkilö- ja vastuuvakuutusten korvaukset.

Vakuutusteknisen vastuvelan laskuperusteissa määritellään eri vakuutusluokkien vastuvelan määräytymisperiaatteet. Laskuperusteissa pyritään korotason, kuolevuuden sekä muiden määräytymisperiaatteiden osalta turvaavuuteen. Vastuvelan riittävyttä seurataan vuosittain ja tarvittaessa vastuvelan perusteisiin tehdään muutoksia.

Vakuutustekniseen vastuvelkaan kuuluu myös tasoitusmäärä, joka on varaus mahdollisten tulevien huonojen vahinkovuosien tuloksen tasaamiseksi. Käytännössä tasoitusmäärä yleensä vahvistuu, kun vahinkosuhte on parempi kuin kymmenen edellisen tilivuoden vahinkosuhteen keskiarvo. Lisäksi tasoitusmäärää on mahdollista vahvistaa Vakuutusvalvontavirastolta anottavien perustevakioiden avulla.

Riskienhallintaprosessit

Vakuutusten hinnoittelu- ja kannattavuustavoitteiden toteutumisesta sekä vastuunvalinnasta vastaa Turvan johtoryhmä. Vakuutustuotteiden hinnoittelun riskivastaavuuteen kiinnitetään erityistä huomiota. Tuotekehitysryhmä ja vakuutusyksiköt ohjaavat riskivastaavan ja oikeudenmukaisen hinnoittelun toteutumisesta.

Hinnoitteluun ja vakuutusmaksutasoon liittyviä riskejä hallitaan raportointi- ja laskentajärjestelmien jatkuvalla kehittämisellä. Järjestelmien avulla saadaan oikeata ja ajan tasalla olevaa tietoa, jotta mahdolliset virheet maksutasossa saadaan nopeasti korjattua. Liikenne- ja autovakuutuksissa on käytössä bonusjärjestelmä, jolloin seuraavan vuoden maksut nousevat vahingon sattuessa. Lisäksi lakisääteisessä tapaturmavakuutuksessa suurasiakkaiden on valittava erikoismaksujärjestelmä, jolloin omat vahingot vaikuttavat vakuutusmaksuun. Alennuseurantajärjestelmän avulla myönnettyjä vakuutusmaksualennuksia seurataan säännöllisesti.

Asiakasriskejä pienennetään asiakasvalintaohjeilla, niiden noudattamisen seurannalla, vahinkorekisterin käytöllä sekä vakuutustutkijan toiminnalla. Suurien riskikeskittymien vaikutuksia minimoidaan säännöllisillä keskittymien läpikäynneillä ja kattavalla jälleenvakuutusuojalla. Pyrittäessä entistä parempaan asiakasvalintaan ja riskivastaavaan hinnoitteluun, yhtenä tärkeänä keinona ovat vahvistetut vastuunvalinnan ohjeet ja hinnoitteluvalltuudet. Tehokkaalla asiakasvalinnalla on tarkoitus pitää luottotappiot ja korvauskulut tavoitteiden mukaisella tasolla.

Turvan tutkintapääällikkö tutkii ja ennaltaehkäisee vakuutustoimintaan kohdistuvaa vakuutusrikollisuutta. Epäselvien vahinkojen selvittely on tärkeä osa tutkintapääällikön toimintaa. Vakavampien tapausten hoito siirretään viranomaisille.

Ensivakuutuksen riskien jälleenvakuutusuojaa suunniteltaessa otetaan huomioon vakuutuskannan rakenne, riskien mahdollinen kumulaatio sekä yhtiön vakavaraisuusasema. Näiden tekijöiden perusteella asetetaan vakuutusluok-

kakohtaiset omapidätysrajat, jotka määrittelevät suurimmat omalla vastuulla pidettävät määrät vahinkotapahtumaa kohti. Omapidätysrajat vahvistaa Turvan hallitus.

Ensivakuustoitintaan liittyvät vahinkoriskit on suojattu vakuutuslajeittain joko yksittäisylivahinkojälleenvakuutuksella, ylitejälleenvakuutuksella, osamääräjälleenvakuutuksella tai poolisopimuksilla. Tämän lisäksi koko vakuustoitinta on suojattu osamääräjälleenvakuutuksella. Turva hankkii jälleenvakuutus-suojansa pooleilta tai Vahinko-Tapiolalta, joka oman jälleenvakuutusohjelmansa mukaisesti osittain hajauttaa riskit edelleenvakuuttamalla ne muille jälleenvakuuttajille.

Vastuuvelan riittävyysriski liittyy erityisesti vakuutuslajeihin, joissa maksetaan pitkäaikaisia jatkuvia eläkemuotoisia korvauksia. Näistä suurin osa on lakisääteisen tapaturmavakuutuksen ja liikennevakuutuksen korvauksia. Näiden osalta korvausvastuun määrittämisessä käytetään alalla yhteisesti hyväksytyä kuolevuusmallia, joka ottaa huomioon nuorempien ikäluokkien eliniän pidentymisen. Mallin mukaan eläkkeensaajan syntymävuosi vaikuttaa iän lisäksi varauksen suuruuteen. Lisäksi eläkemuotoiset korvaukset diskontataan.

Eläkkeiden yhteydessä maksettavia indeksikorotuksia ja yli 9 vuotta vanhoihin vahinkoihin liittyviä sairaanhoitokuluja ja lääkinnällisen kuntoutuksen kuluja ei varata vastuuelkaan siltä osin, kun ne kuuluvat jakojärjestelmän piiriin. Niiden vuotuinen rahoitus tapahtuu jakojärjestelmällä, johon kaikki lakisääteisiä vakuutuslajeja harjoittavat vakuutusyhtiöt lain mukaan osallistuvat. Jakojärjestelmä suojaa inflaation aiheuttamaa riskiä vastuuelan riskienhallinnassa.

Osana vastuuelan laskuperusteita esitetään muiden tunnettujen ja tuntemattomien vahinkojen korvausvastuun määräytyminen. Tämä korvausvastuun osa määrätään matemaattisten menetelmien avulla.

Yhtiön korvausvastuusta tehdään riittävyyslaskelmat vuosittain. Jos edellisten vuosien aikana sattuneita vahinkoja varten vuoden alussa varatun korvausvastuun ja vuoden kuluessa edellisinä vuosina sattuneista vahingoista maksettujen korvausten ja vuoden lopussa näistä vahingoista edelleen varatun korvausvastuun välillä on oleellinen ero, ilmoitetaan tästä yhtiön hallitukselle. Jos em. poikkeama on enemmän kuin 5 % vuoden aloittavan taseen korvausvastuun määrästä, tehdään suunnitelma korvausvastuun saattamiseksi tasolle, jossa tämä poikkeama on ≤ 5 %.

Korvausvastuun laskuperusteet tarkistetaan vuosittain. Laskuperusteiden muutokset käsitellään yhtiön johtoryhmässä, ja oleelliset muutokset esitellään yhtiön hallitukselle. Laskuperusteet sekä niiden muutokset perusteluineen toimitetaan Vakuutusvalvontavirastoon kalenterivuoden loppuun mennessä.

Vakuutusmatemaattiset oletukset ja mallit

Vahinkovakuutusyhtiöllä on oltava turvaavat laskuperusteet vakuutusteknisen vastuuelan määrittämiseksi, jotta yhtiö pystyy kaikissa tilanteissa vastaamaan vakuutus sopimusten mukaisista sitoumuksistaan asiakkaille. Vakuutustekninen

vastuuvelka lasketaan Turvan laskuperusteiden mukaisesti noudattaen voimassaolevaa lainsäädäntöä ja määräyksiä.

Tunnettujen suurten omaisuusvahinkojen tilinpäätöshetken jälkeen maksettavaksi tulevat korvaukset varataan vahinkokohtaisesti kunkin esinekorvauksiyksikön korvausasiantuntijoiden, korvauskäsittelijöiden ja vahinkotarkastajien ilmoituksesta noudattaen Turvan laskuperusteissa määritellyjä tunnettujen suurten vahinkojen rajoja. Laskuperusteen mukaan tunnettu suuri omaisuusvahinko on korvausmenoltaan 100.000 euroa tai suurempi, paitsi alus- ja kuljetusvakuutuksissa sekä maa-ajoneuvovakuutuksessa 40.000 euroa tai suurempi. Luottovakuutuksen vahingot varataan ilman euromääräistä alarajaa.

Henkilövahingot varataan vahinkokohtaisesti kunkin henkilökorvauksiyksikön korvausasiantuntijoiden ja korvauskäsittelijöiden toimesta Turvan varausohjeen mukaisesti ilman euromääräistä ala- tai ylärajaa.

Eläkemuotoisten korvausten korvausvastuuta määrättäessä käytetään kuolleisuusmallina Tapaturmavakuutuslaitosten liiton ja Liikennevakuutuskeskuksen toimesta yhtiöiden tietoon saattamaa laskentamallia. Eläkemuotoiset korvausvastuut diskontataan 3,5 prosentin laskuperustekorolla.

Muiden tunnettujen ja tuntemattomien vahinkojen korvausvastuu (IBNR ja muu kollektiivivaraus) määrätään noudattaen tavanomaisia aktuaarillisia menetelmiä, käyttäen hyväksi mm. vahinkojen selviämistä kuvaavia ns. run-off-kolmioita. Vuonna 2006 tämä osa korvausvastuusta oli 40 prosenttia (38 %).

Korvausvastuuseen sisältyvä valuuttamääräinen vastuuvelka on pieni: euroalueen ulkopuolista korvausvastuuta on noin 0,25 miljoonaa euroa. Korvausvastuun valuuttakurssiriskiä suojaavat valuuttamääräiset talletukset.

Ennen tilinpäätöshetkeä sattuneiden vahinkojen tulevaisuudessa tapahtuvaa käsittelyä varten tehdään korvausvastuuseen selvittelykuluvaraus. Selvittelykuluvarauksen peruste tarkistettiin vuonna 2006.

Vakuutusluokkien laskuperusteissa käytetyt muiden tunnettujen ja tuntemattomien vahinkojen kollektiivivaruuskertoimet tarkistetaan vähintään neljän vuoden välein.

Vuodesta 2006 alkaen käytetään tasoitusmäärän laskennassa perustevakioita $a_k = 0,025$ kaikissa vakuutusluokissa.

Määrällisiä tietoja vakuutusteknisestä vastuuvelasta

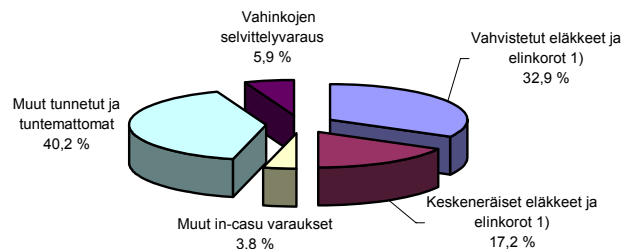
Seuraavissa taulukoissa on tarkasteltu vakuutusteknisen vastuuvelan rakennetta kahdesta eri näkökulmasta.

Vakuutustekninen vastuvelka ryhmiteltynä sisällön perusteella

	2006 Milj. €	2005 Milj. €	+/- %
Vakuutusmaksuvastuu	22,6	21,3	6,1
Korvausvastuu	65,2	61,3	6,4
Vahvistetut eläkkeet ja elinkorot 1)	21,5	21,0	2,2
Keskeneräiset eläkkeet ja elinkorot 1)	11,2	10,7	5,0
Muut in-casu varaukset	2,5	3,1	-19,0
Muut tunnetut ja tuntemattomat	26,2	23,3	12,6
Vahinkojen selvittelyvaraus	3,8	3,3	17,4
Yhteensä	87,8	82,6	6,3
Jälleenvakuuttajien osuus	-5,5	-8,8	-37,5
Yhteensä omalla vastuulla	82,2	73,7	11,5
Tasoituspää	10,7	9,8	9,8
Yhteistakuuerä	1,2	1,2	3,5
Vakuutustekninen vastuvelka	94,2	84,7	11,2

1) Diskontattu 3,5 prosentin laskuperustekorolla.

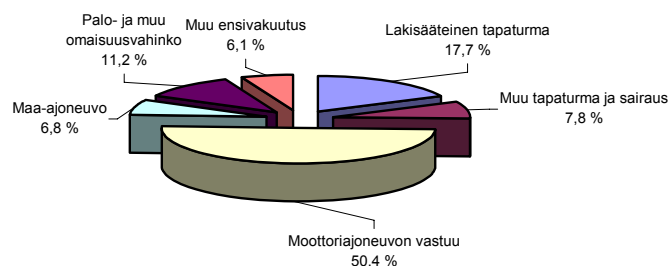
Korvausvastuun muodostuminen 2006

Vakuutusmaksuvastuu ja korvausvastuu vakuutusluokkaryhmittäin

	2006 Milj. €	2005 Milj. €	+/- %
Lakisääteinen tapaturma	15,4	14,8	4,1
Muu tapaturma ja sairaus	6,8	6,0	12,0
Moottoriajoneuvon vastuu	43,9	39,7	10,6
Maa-ajoneuvo	5,9	6,0	-0,8
Palo- ja muu omaisuusvahinko	9,7	9,9	-1,8
Muu ensivakuutus	5,3	5,4	-0,9
Ensivakuutus yhteensä	87,0	81,7	6,4
Tuleva jälleenvakuutus	0,8	0,8	-6,1
Vahinkovakuutus yhteensä	87,8	82,6	6,3
Jälleenvakuuttajien osuus	-5,5	-8,8	-37,5
Yhteensä omalla vastuulla	82,2	73,7	11,5

Vakuutusmaksuvastuun ja korvausvastuun jakautuminen 2006

SIJOITUSRISKIEN HALLINTA

Riskien määrittely ja riskienhallintastrategiat

Sijoitustoiminnan riskejä ovat markkinariskit, joita ovat mm. osakeriski, korkoriski, kiinteistöjen arvon muutoksen riski sekä uudelleensijoitusriski. Lisäksi riskejä ovat mm. likviditeettiriskit, luottotappio- ja vastapuoliriskit ja operatiiviset riskit.

Toimintaperiaatteena sijoitusomaisuuden turvaavuus asetetaan korkeamman tuoton edelle. Sijoitustoiminnassa pyritään pitkällä aikavälillä ja kaikissa olosuhteissa hyvään ja tasaiseen tuottoon pääomariskejä välttäen. Sijoitustoiminnalta edellytetään sellaista keskimääräistä tuottoa, joka ylittää diskontatun vastuvelan, yhteistakuuerän ja lakisääteisen tapaturmavakuutuksen sijoitustoiminnan hyvityksen asettamat tuottovaatimukset.

Riskienhallintaprosessit

Turvan hallitus vahvistaa vuosittain sijoitussuunnitelman, jossa määritellään sijoituskannan hajautus ja tavoitejakautuma vaihteluväleineen, sijoitustoiminnan tuottotavoitteet, likviditeettitavoitteet, sijoitusvarallisuuden hoito sekä valtuudet. Sijoitukset hajautetaan ottaen huomioon katekelpoisuusrajat sekä sijoitusriskeistä johtuvan vakavaraisuusvaatimuksen S laskentaan liittyvä riskiluokitus. Sijoitussuunnitelman lisäksi Turvalle on laadittu vuonna 2006 uusi kiinteistöstrategia, jonka hyväksyy hallitus. Kiinteistöstrategiassa määritellään toimijoiden valtuudet ja vastuut sekä vuokraustoimintaan liittyvän asiakasvalinnan periaatteet.

Sijoitustoiminta kuuluu toimintona organisaatiossa toimitusjohtajalle. Sijoitus-salkun hoito on ulkoistettu Tapiola Omaisuudenhoito Oy:lle. Ulkopuolista sijoittajaa ohjeistetaan ja kuullaan kerran kuukaudessa pidettävässä kokouksissa ja niiden välillä. Turvasta kokouksiin osallistuvat toimitusjohtajan lisäksi vakuutus- ja korvaustoiminnasta vastaava johtaja ja laskentapäällikkö. Kokouksista pidetään pöytäkirjaa. Kaksi kertaa vuodessa omaisuudenhoitaja esittää näkemyksen talouskehityksestä ja raportoi salkun tilanteen yhtiön hallitukselle. Salkunhoitajan valtuudet on määritelty kirjallisessa sopimuksessa.

Riskienhallintaprosessi perustuu sijoitussuunnitelman ja riskienhallintasuunnitelman mukaiseen ohjeistukseen, ohjeistuksen operatiivisen noudattamisen valvontaan ja säännölliseen sijoitustoiminnan raportointiin.

Neljännesvuosittain esitettävän sijoitussuunnitelman seurantaraportin avulla seurataan niin korko-, kiinteistö- kuin osakesijoitusten kehitystä ja riskejä, sekä valvotaan sijoitussuunnitelmassa määriteltyjen toimintaperiaatteiden noudattamista. Sijoitussalkun herkkyyksianalyysi toteutetaan säännöllisesti.

Vakavaraisuuspääomaan liittyvät rajalaskelmat tehdään neljännesvuosittain. Riskienhallintasuunnitelman mukaan kaikista oleellisista vakavaraisuuspääoman, vastuunkantokyvyn tai vakavaraisuuspääoman rajojen muutoksista ilmoitetaan yhtiön johtoryhmälle ja hallitukselle. Myös tasoitusmäärän muutok-

sista ja tasoitusvastuun rajojen merkittävistä muutoksista ilmoitetaan yhtiön johtoryhmälle ja hallitukselle.

Katettava vastuuelka ja vastuuelan kate lasketaan neljännesvuosittain. Mikäli omaisuuden katearvo ylittää katettavan vastuuelan määrän vähemmän kuin 5 % katettavan vastuuelan määrästä, sijoitusryhmä toteuttaa suunnitellun omaisuuden katearvon riittävän määrän ylläpitämiseksi.

Vakavaraisuus-, vastuuelka- ja katelaskelmat toteuttaa Laskenta- ja sijoituspalvelut -yksikkö. Laskelmat tarkastaa yhtiön toimitusjohtaja ja aktuaari. Laskelmat toimitetaan Vakuutusvalvontavirastoon ja raportoidaan Turvan johtoryhmälle ja hallitukselle.

Sijoitustoiminnan ohjeistuksen noudattamista valvovat Turvan hallitus ja sisäinen tarkastus.

Määrällisiä tietoja sijoituskannan riskirakenteesta

Markkinariski on suuri tulokseen ja vakavaraisuuteen vaikuttava tekijä. Sijoitusten herkkyydestä tarkastelussa kuvataan instrumenttien arvoissa tilinpäätöshetkellä tapahtuviksi arvioitujen muutosten vaikutusta Turvan vakavaraisuustunnuslukuun:

TILANNE 31.12.2006	arvio vaikutuksesta			
	osakesijoitukset -20 %	kiinteistöjen arvonalentuminen -10%	korkotasotaso +1%-yksikkö	
TPO m€	21,8	-2,9	-2,8	-1,8
VPO % vastuuelasta*), muutos %-yks. *) nettovastuuelasta ilman tasoitusmäärää	39 %	-3 %	-3 %	-2 %
Vastuunkantokyky, muutos %-yks.	95 %	-8 %	-8 %	-5 %
TPO / TPOmin, muutos %-yks.	330 %	-44 %	-43 %	-27 %

OPERATIIVISTEN RISKIEN HALLINTA

Riskien määrittely ja riskienhallintastrategia

Liiketoimintaprosesseihin liittyy erilaisia operatiivisia riskejä. Operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan tappionvaaraa, joka aiheutuu riittämättömistä tai epäonnistuneista sisäisistä prosesseista, henkilöstöstä, järjestelmistä tai ulkoisista tekijöistä.

Turvalla on yrityskokonsa vuoksi sekä ilmeinen tarve että erittäin hyvät mahdollisuudet hallita aktiivisesti operatiivisia riskejään. Riskien hallitseminen on Turvalle tärkeä menestystekijä. Riskienhallinta on osa säännönmukaista toiminnan suunnittelua ja valvontaa. Vastuualueiden päälliköt ja toimihenkilöt ovat mukana riskienhallinnan eri vaiheissa.

Riskienhallintaprosessit

Turvassa laaditaan vuosittain operatiiviset riskit sisältävä riskienhallintasuunnitelma, jonka avulla hallitus ohjaa toimintaa ja toteuttaa lakimääräistä valvontavelvollisuuttaan. Riskienhallintasuunnitelma valmistellaan liiketoimintayksiköissä. Kunkin yksikön osalta määritellään valvontaympäristö, arvioidaan riskit ja kuvataan valvontatoimenpiteet.

Keskeisiä keinoja hallita operatiivisia riskejä ovat prosessien laadun jatkuva kehittäminen ja toiminnan säännöllinen arviointi. Osana arviointia tunnistetaan myös riskienhallinnan kannalta tärkeitä kehittämiskohteita. Kehittämiskohteiden tunnistamisessa Turvan organisaatiota tukee sisäinen tarkastus, joka toimii hallituksen vuosittain vahvistaman suunnitelman mukaisesti ja raportoi toimitusjohtajalle ja hallitukselle säännöllisesti.

Muita operatiivisten riskien hallintatoimenpiteitä ovat mm. vastuualuekohtainen tavoiteasetanta ja tavoitteiden toteutumista mittaavan riippumattoman raportoinnin järjestäminen, työjärjestyksien ja toimenkuvien määrittely, tehtävien, päätösvallan ja vastuun jakaminen, tehtäväkokonaisuuksien eriyttäminen sekä ohjeistus, koulutus ja laadunseuranta. Henkilöstön osaamisen kehittymistä sekä työskentelyilmapiirin tasoa mitataan säännöllisillä tutkimuksilla.

Lisäksi Turvassa varaudutaan viranomaismääräysten mukaisesti markkinoiden toimivuuden kannalta välttämättömien toimintojen ylläpitämiseen poikkeusoloissa. Varautumissuunnitelmien laatimisella tähdätään siihen, että pystyttäisiin poikkeusoloissa turvaamaan mm. rahaliikenteen toimivuus ja välttämätön vakuutus- ja korvaustoiminta.

Kuvaus olennaisista operatiivisista riskeistä

Operatiivinen toiminta vakuutusyhtiössä perustuu hyvin vahvasti tietojärjestelmiin, joten erityistä huomiota kiinnitetään järjestelmä- ja tietoturvariskien hallintaan. Tämä tapahtuu yhteistyössä Tapiola-ryhmän kanssa.

Pääkonttorin henkilöturvallisuutta ja toiminnallista tietoturvaa hallitaan lukitus-, kulunvalvonta- ja kamerajärjestelmillä, jotka on uudistettu vuonna 2005.

Muita riskienhallinnassa huomioon otettavia operatiivisia riskejä ovat

- puutteet toimintaprosesseissa
- epäselvät johtamiskäytännöt
- henkilöstöhallinnan puutteet
- sisäiset väärinkäytökset
- ulkoiset väärinkäytökset
- fyysisen omaisuuden vahingoittuminen
- toiminnan keskeytyminen.

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET 2006

Vakuutusyhtiön kirjanpitoa ja tilinpäätöstä säätelevät kirjanpito-, osakeyhtiö- ja vakuutusyhtiölaki, valvovan viranomaisen Vakuutusvalvontaviraston ja Sosiaali- ja terveysministeriön antamat ohjeet ja määräykset.

Sijoitusten arvostus

Kiinteistöt esitetään taseessa suunnitelmapoistoilla vähennetyn hankintamenon määräisinä tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Kiinteistöosakkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon. Joidenkin kiinteistöosakkeiden kirjanpitoarvoihin sisältyy aikaisemmin tehtyjä arvonkorotuksia.

Osakkeet ja osuudet esitetään taseessa hankintamenon määräisinä tai kirjataan hankintaerittäin sitä alempaan todennäköiseen luovutusarvoon. Osakkeiden ja osuuksien myyntitulokset on laskettu fifo-periaatteen mukaan.

Rahoitusmarkkinavälineet on kirjattu taseeseen hankintahintaan. Niiden nimellisarvon ja hankintahinnan erotus on jaksotettu juoksuajalle korkotuottojen vähennykseksi ja hankintahinnan vähennykseksi.

Lainasaamiset, talletukset ja jälleenvakuutustalletesaamiset arvostetaan nimellisarvoonsa tai pysyvästi alempaan todennäköiseen arvoonsa.

Sijoituksista aikaisemmin tehdyt arvonalennukset palautetaan käyvän arvon noustessa tulosvaikutteisesti enintään alkuperäiseen hankintamenoon saakka.

Saamisten arvostus

Vakuutusmaksusaamiset

Vakuutusmaksusaamiset esitetään taseessa enintään todennäköisen arvon määräisenä. Vakuutusmaksusaamisten nimellisarvosta on vähennetty kokemukseen perustuva raukeaminen, jolloin saadaan niiden todennäköinen arvo. Saaminen, josta ei todennäköisesti saada maksusuoritusta, sen sijaan kirjataan luottotappioksi.

Ulkomaanrahamääräiset erät

Ulkomaanrahamääräiset sijoitukset, saamiset ja velat on muutettu Suomen rahaksi Euroopan keskuspankin tilinpäätöspäivänä noteeraamaan kurssiin.

Sijoitusten käypien arvojen määrittäminen

Arvopapereiden käyvät arvot ovat tilinpäätöspäivän markkinanoteerauksen mukaisia, mikäli sellainen on olemassa. Muutoin arvopapereiden käypänä arvona on käytetty hankintahintaa tai sitä alemmaa todennäköistä luovutushintaa, kuten esimerkiksi substanssiin pohjautuvaa arvoa.

Kiinteistöosakkeiden osalta asuinhuoneistot arvioidaan kauppaa-arvomenetelmän ja tuotto-arvomenetelmän perusteella. Toimisto- ja liiketilat arvioidaan ensisijaisesti tuottoarvomenetelmän perusteella, jonka lisäksi käyvän arvon määrittelyssä punnitaan arvoa kauppaa-

arvo- ja kustannusarvomenetelmän perusteella. Käypien arvojen muutoksia seurataan vuosittain tehtävillä arvioinneilla.

Lainasaamisten, talletusten ja jälleenvakuutustalletesaamisten käypänä arvona on käytetty nimellisarvoa. Mahdollisen luottotappiovaaran edellyttämä nimellisarvon alentaminen todennäköiseen arvoon on otettu huomioon.

Suunnitelman mukaiset poistot

Kuluvan omaisuuden hankintameno on aktivoitu ja se kirjataan vaikutusaikanaan suunnitelman mukaan poistoina kuluksi. Poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Sen mukaiset poistot on laskettu tasapoistoina hankintahinnasta käyttäen seuraavia arvioituja taloudellisia käyttöaikoja:

Kiinteistöt	25-50 v
Rakennusten tekniset laitteet	15 v
Atk-ohjelmistot, autot	5 v
Atk-laitteet	3 v
Kalusto	10 v
Muut pitkävaikutteiset menot	10 v

Keskeneräisten projektien poistot aloitetaan vasta kun hankinta on käyttöön otettu.

Henkilökunnan eläketurva

Henkilökunnan eläketurva on järjestetty lakisääteisellä TEL-vakuutuksella. Eläkevakuutusmaksut on kirjattu tuloslaskelmaan.

Vertailukelpoisuus

Tilikaudella 2006 muissa tuotoissa ja kuluissa esitetään tapahtumia yhteensä noin 170.000,00 €, jotka tilikaudella 2005 on esitetty sijoitustoiminnassa ja liikekuluissa.

Konsernitilinpäätös

Konserni käsittää emoyhtiön lisäksi viisi kiinteistöosakeyhtiötä ja kaksi asuntoosakeyhtiötä.

Konsernitilinpäätös on laadittu emoyhtiön ja tytäryhtiöiden tuloslaskelmien ja taseiden yhdistelminä. Keskinäiset saamiset ja velat sekä tuotot ja kulut on eliminoitu. Keskinäinen osakeomistus on eliminoitu hankintamenomenetelmää käyttäen. Syntynyt konserniaktiiva on kohdistettu kiinteistöyhtiöiden omaisuuteen.

Emoyhtiössä tehdyt kiinteistötytäryhtiöosakkeisiin kohdistuvat arvonkorotukset on konsernitilinpäätöksessä kohdistettu kiinteistöyhtiöiden omaisuuteen.

Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle (käyvin arvoin)

Tunnuslukua laskettaessa on käytetty sitoutuneena pääomana sijoitusten vuoden alun ja lopun keskiarvoa käyvin arvoin ja sijoitusten tuottoina sijoitusten kirjanpidollisia tuottoja, joita oikaistaan sijoitusten arvostuseroilla.

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT

Keskinäisen Vakuutusyhtiön Turvan tilinpäätöksen tunnusluvut lasketaan noudattaen Sosiaali- ja terveysministeriön ja Vakuutusvalvontaviraston voimassa olevia määräyksiä ja ohjeita.

Vakuutusmaksutulo = vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta. (Vakuutusmaksutulo sisältää ensivakuutuksen ja saadun jälleenvakuutuksen vakuutusmaksutulon, josta on vähennetty luottotappiot.)

Maksetut korvaukset = tilivuoden aikana maksetut korvaussuoritukset riippumatta vahingon sattumisvuodesta + korvaustoiminnasta aiheutuneet liikekulut poistoinen.

Vakuutusmaksutuotot =

- + vakuutusmaksutulo
- jälleenvakuuttajien osuus
- ± vakuutusmaksuvastuun muutos
- ± jälleenvakuuttajien osuus.

(Vakuutusmaksutuotot lasketaan tuloslaskelmakaavan mukaan. Vakuutusmaksuvastuu on se osa vakuutusmaksutulosta, jota vastaava riski kohdistuu tilivuoden jälkeiseen aikaan.)

Korvauskulut =

- + maksetut korvaukset
- jälleenvakuuttajien osuus
- ± korvausvastuun muutos
- ± jälleenvakuuttajien osuus.

(Korvauskulut lasketaan tuloslaskelmakaavan mukaan. Korvausvastuu sisältää sekä tunnetuista että tuntemattomista sattuneista vahingoista vielä maksamatta olevat erät ja niiden selvittelystä aiheutuvat kulut.)

Vahinkosuhte prosentteina =

$$\frac{\text{korvauskulut}}{\text{vakuutusmaksutuotot}} \times 100.$$

(Vahinkosuhte prosentteina lasketaan omalla vastuulla olevasta liikkeestä, eli jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen, vrt. vakuutusmaksutuotot ja korvauskulut.)

Vahinkosuhte ilman perustekorkokulua prosentteina =

$$\frac{\text{korvauskulut ilman perustekorkokulua}}{\text{vakuutusmaksutuotot}} \times 100.$$

(Vahinkosuhte ilman perustekorkokulua prosentteina lasketaan omalla vastuulla olevasta liikkeestä, eli jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen, vrt. vakuutusmaksutuotot ja korvauskulut.)

Liikekulut =

- + vakuutusten hankinnan, hoidon ja hallinnon kulut
- annetun jälleenvakuutuksen palkkiot
- + saadun jälleenvakuutuksen palkkiot.

(Korvaustoiminnasta aiheutuneet kulut sisältyvät maksettuihin korvauksiin ja sijoitustoiminnasta aiheutuneet kulut sisältyvät sijoitustoiminnan kuluihin. Liikekuluihin, korvaustoiminnan kuluihin ja sijoitustoiminnan kuluihin sisältyvät liikekulujen lisäksi myös poistot.)

Liikekulusuhde prosentteina =

$$\frac{\text{liikekulut}}{\text{vakuutusmaksutuotot}} \times 100.$$

Yhdistetty kulusuhde prosentteina = vahinkosuhte + liikekulusuhde.

Yhdistetty kulusuhde ilman perustekorkokulua prosentteina = vahinkosuhte ilman perustekorkokulua + liikekulusuhde.

Liikevoitto tai -tappio = voitto tai tappio ennen tasoitusmäärän muutosta, satunnaisia eriä, tilinpäätössiirtoja ja veroja. (Ks. tulosanalyysi.)

Tulosanalyysi

Vakuutusmaksutuotot	XX
Korvauskulut	XX
Liikekulut	XX
Muut vakuutustekniset tuotot ja kulut	XX
Vakuutustekninen kate ennen tasoitusmäärän muutosta	XX
Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut sekä arvonkorotukset, niiden oikaisut ja arvon muutokset	XX
Muut tuotot ja kulut	XX
Liikevoitto tai -tappio	XX

Tasoituserän muutos	XX
Voitto tai tappio ennen satunnaisia eriä	XX
Satunnaiset tuotot	XX
Satunnaiset kulut	XX
Voitto tai tappio ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	XX
Tuloverot ja muut välittömät verot	XX
Vähemmistöosuudet	XX
Tilikauden voitto tai tappio	XX.

Yhteistakuuerän muutos sisältyy muihin vakuutusteknisiin tuottoihin ja kuluihin.

Liikevaihto =

- + vakuutusmaksutuotot ennen jälleenvakuuttajien osuutta
- + sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa
- + muut tuotot.

Liikevoittoprosentti = (liikevoitto / liikevaihto) × 100.

Kokonaistulos =

- ± liikevoitto tai -tappio
- ± taseen ulkopuolisten arvostuserojen, käyvän arvon rahaston ja arvonkorotusrahas-
ton muutos

**Kokonaispääoman tuotto ilman sijoitussidonnaista vakuutusta prosentteina
(käyvin arvoin) =**

- ± liikevoitto tai -tappio
- + korkokulut ja muut rahoituskulut
- + perustekorkokulu
- ± arvonkorotusrahastoon/ käyvän arvon rahastoon kirjattu arvonkorotus/peruutus
- ± sijoitusten arvostuserojen muutos
- x 100
- + taseen loppusumma
- sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuovelka
- ± sijoitusten arvostuserot

Perustekorkokululla tarkoitetaan diskontatun korvausvastuun purkautumisen vaikutusta yhtiön korvauskuluun sen diskontatessa pääomamuotoiset eläkkeet ja mahdolliset muut vakuutustekniset erät.

Tunnusluvun jakaja lasketaan tilikauden ja edellisen tilikauden taseen mukaisten arvojen keskiarvona.

Toimintapääoma =

- + oma pääoma ehdotetun voitonjaon vähentämisen jälkeen
- + tilinpäätössiirtojen kertymä
- ± sijoitusten arvostuserot
- ± laskennalliset verovelat
- + pääomalainat
- aineettomat hyödykkeet
- ± muut asetuksella säädetyt erät.

Tasoitusmäärä on osa vahinkovakuutusyhtiön vastuovelkaa, ja sen suuruus määräytyy Vakuutusvalvontaviraston vahvistamien perusteiden mukaisesti. Tasoitusmäärän tehtävänä on vahinkomenon vaihtelusta aiheutuvan tuloksen vaihtelun tasaaminen ja vastuunkantokyvyn ylläpito.

Vakavaraisuuspääoma = toimintapääoma + tasoitusmäärä + vähemmistöosuus.

Vakuutustekninen vastuovelka =

- + vakuutusmaksuvastuu – jälleenvakuuttajien osuus
- + korvausvastuu – jälleenvakuuttajien osuus
- + tasoitusmäärä
- + yhteistakuuerä.

(Yhteistakuuerällä varaudutaan ennakolta mahdolliseen korvausvelvollisuuteen, mikäli jokin lakisääteisiä vahinkovakuutuksia myöntävä yhtiö joutuu selvitystilaan tai konkurssiin.)

Vakavaraisuuspääoma prosentteina vastuvelasta =

$$\frac{\text{vakavaraisuuspääoma}}{\text{vakuutustekn.vastuovelka} - \text{tasoitusmäärä}} \times 100.$$

Vastuunkantokyky prosentteina =

$$\frac{\text{vakavaraisuuspääoma}}{\text{vakuutusmaksutuotot 12 kuukaudelta}} \times 100.$$

HALLITUS JA TILINTARKASTAJAT 1.1.-31.12.2006

HALLITUS

Puheenjohtaja

Salonen Heikki, järjestöpäällikkö, Helsinki

Varapuheenjohtaja

Heiskanen Juhani, yhtiöryhmän johtaja, Espoo

Jäsenet

Lehtimäki Marja-Leena, toimistopäällikkö, Helsinki

Majalahti Juha, talouspäällikkö, Helsinki

Palola Pekka, johtaja, Tampere

Salisma Seppo, toimitusjohtaja, Tampere

Sillanpää Veikko, johtaja, Tampere

Suokas Kyösti, II puheenjohtaja, Helsinki

Varajäsen

Saine Jari, yhtiöryhmän johtaja, Helsinki

TILINTARKASTAJAT

Varsinaiset

Pellinen Hannu, KHT, valvontatilintarkastaja

PricewaterhouseCoopers Oy,
päävastuullinen tilintarkastaja Tuomala Juha, KHT

Varatilintarkastajat

Rajalahti Janne, KHT, valvontatilintarkastajan sijainen

Tonteri Mirja, KHT

HALLINTONEUVOSTO (Yhtiökokouksesta 16.5.2006 lähtien)

Puheenjohtaja

Salonen Risto, hallintopäällikkö, Vantaa

Varapuheenjohtaja

Kalpala Asmo, pääjohtaja, Espoo

Jäsenet

Alakoski Martti, liittopuheenjohtaja, Kurikka
Alanen Tuomo, alueasentaja, Jämsä
Hallamaa Timo, hallintopäällikkö, Helsinki
Halmeenmäki Juha-Pekka, toimitusjohtaja, Kirkkonummi
Harjuniemi Matti, puheenjohtaja, Helsinki
Harpf Tuomas , toimitusjohtaja, Helsinki
Huutola Matti, hallituksen varapuheenjohtaja, Espoo
Hölttä Kalevi, oik.lis., Helsinki (1.12.2006 asti)
Kainulainen Markku, henkilöstöpäällikkö, Oulu
Kaleva Jouni, yhteyspäällikkö, Vantaa
Laine Markku, järjestöpäällikkö, Porvoo
Laine Olli-Pekka, toimitusjohtaja, Kauniainen
Lehtoranta Kari, kuljettaja, Pielavesi
Lyly Lauri, johtaja, Tampere
Myyryläinen Hannu, kunnallisneuvos, Lappeenranta
Ojala Matti, talousneuvos, Jyväskylä
Pernu Teuvo, aluejohtaja, Tampere
Piirainen Marko, talouspäällikkö, Porvoo
Salmi Ahti, ympäristöpäällikkö, Pori
Salminen Vesa, toiminnanjohtaja, Kotka
Sirnö Minna, kansanedustaja, Tampere
Sorsa Risto, järjestöpäällikkö, Nurmijärvi
Stoor-Rantama Katariina, toimitsija, Tornio
Suninen Arto, KTM, Helsinki
Teräväinen Pekka, liittosihteeri, Turku
Tilvis Leila, myyjä, Tampere
Tokkari Matti, talouspäällikkö, Helsinki
Turtiainen Pertti, levyseppä, Kangasala
Tähkäaho Anne, asiakasneuvoja, Tampere
Viskari Pauli, järjestöpäällikkö, Riihimäki

Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitus

Tampereella 28. päivänä maaliskuuta 2007

Heikki Salonen

Juhani Heiskanen

Marja-Leena Lehtimäki

Juha Majalahti

Pekka Palola

Jari Saine

Kyösti Suokas

Heikki Venho

Toimintakertomus ja tilinpäätös 31.12.2006 on laadittu hyvän kirjanpitotavan mukaisesti.

Suoritetusta tarkastuksesta on tänään annettu tilintarkastuskertomus.

Tampereella 17. päivänä huhtikuuta 2007

Hannu Pellinen, KHT

PricewaterhouseCoopers Oy
Juha Tuomala, KHT